

Totuși, în ce privește revoluția din răsăritul Europei, între Bălcescu pe care-l socotim cel mai clarvăzător reprezentant al ideii românești de atunci, și concepția politică a emigrației polone este o deosebire. Despre revoluția romină Czartoryski scria: «Chestiunea moldo-valahă sau romină face parte, ca să zicem așa, din chestiunea slavă, în care stă secretul puterii sau al neputinței Imperiului Austriac»¹. Czartoryski socotea că alianța popoarelor slave subjugate, cehii, slovacii, croații, sîrbii din Austria, polonii din Imperiul țarilor și cei împărțiți între Prusia și Imperiul Habsburgic, bulgarii din Imperiul Otoman, chiar rușii democrați, să formeze principalul nucleu al revoluției. Sprijinirea revoluției ungurești, a celei românești, a fost pentru el numai o lărgire, o anexă a politicii slave². Această politică de unitate slavă în numele revoluției naționale fusese adoptată și în celebrul *Manifest către popoarele Europei*, al congresului slavilor de la Praga din 1848, care cuprinde și atacuri împotriva popoarelor romanice, germanice și a maghiarilor³.

Dimpotrivă Bălcescu se gîndea mai ales la unirea și la solidaritatea celor trei popoare neslave din Europa de răsărit; «Se afla în orient, scrie Bălcescu, trei naționalități ce se deosebea de elementul slav. Avea în mîna lor multe elemente de putere și mărire. În loc să se înțeleagă, să se ajute, s-au asuprit una pe alta și în anul acesta (1848) cite trele au căzut. Înțeleg pe unguri, romîni și turci . . . ». «Noi nu sîntem dușmani ai slavilor de miazăzi, adaugă imediat Bălcescu, . . . (dar) pe lingă dezvoltarea și conservarea elementului slav și roman, noi vrem pentru interesul Europei Orientale, conservarea și dezvoltarea elementului turc și ungar»⁴.

Vederile de politică generală ale lui N. Bălcescu erau mai largi ca acelea ale emigrației polone conservatoare conduse de Adam Czartoryski, ele cuprindeau concepția unei înțelegeri generale a popoarelor din răsărit, pentru eliberarea lor, atît a popoarelor slave, cît și a celor neslave. Trebuie subliniat acest fapt în lumina celor spuse mai sus că încheierea legăturilor între revoluția romină și cea polonă conservatoare nu însemna că revoluționarii romîni nu vedeau deosebiri de idei și de interese dintre dînșii și conservatorii poloni, deosebiri doctrinare și de vederi asupra politicii generale. Cît privește «democrația polonă» ea încă nu avea, din nefericire, o acțiune hotărîtă și urmărită în chip stăruitor pentru reunirea revoluțiilor din răsăritul Europei, mulțumindu-se cu apeluri mistice la unitate.

Singur marele poet Adam Mickiewicz, dintre fruntașii emigrației polone despărțiți de gruparea condusă de Adam Czartoryski, întreprinde o acțiune de internaționalizare a revoluției, publicînd la Paris în 1849 revista «La Tribune des peuples» al cărei titlu era un program. În comitetul de redacție se aflau reprezentanți ai tuturor popoarelor subjugate, între care și romîni: N. Bălcescu, D. Brătianu și Ștefan Golescu⁵.

Însă în 1850 «Democrația polonă» iese din izolare și aderă la Comitetul revoluționar internațional al lui Mazzini. La această dată reprezentanții emigrației romine, întii N. Bălcescu, apoi Dimitrie Brătianu, intrară și ei în comitetul

¹ M. HANDELSMAN, *op. cit.*, p. 102.

² L. RUSSJAN, *Polacy na Węgrzech*, p. 37.

³ G. GEISLER, *Europäische Dokumente*, Leipzig, 1939, p. 595.

⁴ Scrisoare a lui N. Bălcescu către A. G. Golescu, Belgrad, 1/13 ianuar 1849, Academia R.P.R. autografe.

⁵ I. C. CHIȚIMIA, *Адам Мицкевич, Н. Балческу и «Песнь о Румынии»*, în «Romanoslavica», II, 1958, p. 138.